

ERUDITIO
MORES
FUTURUM

UNIVERZITA MATEJA BELA
Fakulta humanitných vied
Katedra slovenského jazyka a literatúry
Tajovského 40, 974 01 Banská Bystrica 1
www.fhv.umb.sk

+421 (0)48 446 5148

ksjl@fhv.umb.sk

TÉZY NA SKÚŠKU ZO ŠTÁTNEHO JAZYKA

Zvuková a grafická rovina slovenského jazyka

1. Slovenská abeceda
2. Hláska (slovenské samohlásky, dvojhlasý, spoluhlásy) a písmeno (diakritické, t. j. rozlišovacie znamienka – bodka, dĺžeň, mäkkčeň, vokáň, dve bodky)
3. Slovenský pravopis (ortografia) a jeho princípy (fonematický, morfematický, gramatický a etymologický pravopisný princíp)
4. Výskyt a písanie slovenských hlások
5. Základné pravidlá slovenskej spisovnej výslovnosti (ortoepia)
6. Základné pravidlá slovenského pravopisu (písanie *i/y* v koreni slov, písanie slov osobitne a dovedna, rozdeľovanie slov, písanie veľkých písmen, písanie interpunkčných, t. j. rozdeľovacích znamienok – bodka, výkričník, otáznik, čiarka, bodkočiarka, dvojbodka, úvodzovky, pomlčka, spojovník, tri bodky, apostrof, zátvorky, lomka)
7. Znelostná asimilácia spoluhlások (spodobovanie)
8. Rytmické krátenie (rytmický zákon), prehľad výnimiek z pravidla o rytmickej krátení
9. Intonácia v slovenčine (suprasegmentálne, prozodické vlastnosti reči – kvantita nositeľa slabičnosti, pauza, rytmus, slovný a vetný prízvuk, vetná melódia)

Slovná zásoba a gramatika slovenského jazyka

10. Slovo a jeho stránky (obsah a forma) a významy (vecný/lexikálny a gramatický)
11. Tvorenie slov – slovotvorné prostriedky (základ/koreň, formant/predpona + prípona, odvodzovanie, skladanie a skrakovanie)
12. Tvaroslovie (morfológia) ako súčasť náuky o jazyku (jazykovedy)
13. Gramatický tvar a jeho členenie: tvarotvorný základ (báza; koreň a kmeň) a tvarotvorný formant (ohýbacia, gramatická prípona; skloňovacie a časovacie prípony)

14. Slovné druhy a ich klasifikácia: plnovýznamové a neplnovýznamové, ohybné a neohybné slovné druhy
15. Podstatné mená (substantíva) a ich klasifikácia: konkrétne a abstraktné, všeobecné a vlastné, počítateľné a nepočítateľné (hromadné, látkové a pomnožné); gramatické kategórie podstatných mien: rod, číslo a pád; skloňovanie podstatných mien a skloňovacie vzory
16. Prídavné mená (adjektíva) a ich klasifikácia: akostné, vzťahové a prívlastňovacie prídavné mená; skloňovanie prídavných mien a skloňovacie vzory; stupňovanie prídavných mien – pravidelné a nepravidelné
17. Zámená (pronominá) a ich klasifikácia: osobné, zvrätané, prívlastňovacie, ukazovacie, opytovacie, vymedzovacie a neurčité zámená; bezrodové zámená; skloňovanie zámen, dlhé a krátke tvary zámen
18. Číslovky (numeráliá) a ich klasifikácia: základné a skupinové, radové, násobné a druhové číslovky; skloňovanie čísloviek; písanie čísloviek
19. Slovesá (verbá) a ich klasifikácia: činnostné, stavové a neplnovýznamové (sponové, modálne fázové a limitné) slovesá; zvrätané slovesá
20. Slovesné tvary jednoduché a zložené, určité a neurčité (infinitív, prechodník, činné prídavné prítomné, činné prídavné minulé, trpné prídavné, slovesné podstatné meno); formálny rozbor slovesného tvaru
21. Tvorenie slovesných tvarov z neurčitkového a prítomníkového kmeňa, nepravidelné slovesá
22. Časovanie sloves, slovesné triedy a vzory
23. Gramatické kategórie sloves: osoba, číslo, čas (prézent, préteritum, futúrum), spôsob (indikatív, kondicionál, imperatív), slovesný rod (aktívum a pasívum), slovesný vid
24. Pravopis gramatických prípon ohybných slovných druhov
25. Príslovky (adverbiá), ich tvorenie a klasifikácia, stupňovanie prísloviak – pravidelné a nepravidelné
26. Predložky (prepozície), ich klasifikácia a spájanie s pádmami; vokalizácia predložiek
27. Spojky (konjunkcie) a ich klasifikácia
28. Častice (partikuly) a citoslovčia (interjekcie) a ich jazykovo-komunikačné funkcie
29. Praktický morfológický rozbor gramatických tvarov vo vete – určovanie slovných druhov a ich morfológických kategórií
30. Veta a výpoveď, klasifikácia viet podľa zložitosti (jednoduchá a zložená/súvetie), podľa členenia (dvojčlenná a jednočlenná veta, gramatické jadro vety)
31. Syntagmatika: prisudzovacia, určovacia a priraďovacia syntagma, gramatická zhoda a väzba
32. Vetné členy: podmet, prísudok, predmet, prívlastok, príslovkové určenie
33. Polovetné konštrukcie – doplnok, prístavok

Praktická štylistika slovenského jazyka a verbálna komunikácia

34. Predmet štylistiky, štýlotvorné činitele
35. Klasifikácia štýlov spisovnej slovenčiny
36. Štylistické funkcie jazykových jednotiek s dôrazom na štylistickú diferenciaciu slovnej zásoby
37. Slohové postupy a útvary
38. Tvorba jazykového prejavu (ústny, písomný)
39. Všestranný jazykový rozbor textu (fonetický, lexikálny, gramatický, štylistický)
40. Čítanie textu s porozumením

Odporúčaná literatúra

CALTÍKOVÁ, Milada – TARÁBEK, Ján: *Prehľad gramatiky a pravopisu slovenského jazyka*. 2. dopl. a preprac. vyd. Bratislava : Didaktis, 1998. 168 s. ISBN 80-85456-44-3

HORECKÝ, Ján: *Slovenčina v našom živote*. 1. vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1988. 128 s.

GIANITSOVÁ-OLOŠTIAKOVÁ, Lucia – OLOŠTIAK, Martin: *Slovenský jazyk*. Ed. Krok za krokom k maturite. Bratislava : Fragment, 2007. 192 s. ISBN 978-80-8089-066-7

GIANITSOVÁ-OLOŠTIAKOVÁ, Lucia – OLOŠTIAK, Martin: *Slovenský jazyk v kocke pre základné školy a nižšie ročníky viacročných gymnázií*. Bratislava : Fragment, 2008. 112 s. ISBN 978-80-8089-156-5

IVANOVÁ-ŠALINGOVÁ, Mária – ŠALING, Samo – MANÍKOVÁ, Zuzana: *Slovenčina bez chýb*. 1. vyd. Bratislava; Veľký Šariš : Samo, 1998. 400 s. ISBN 80-967524-3-X

KRÁL, Ābel: *Pravidlá slovenskej výslovnosti*. [Kodifikačná príručka.] 1. vyd. Bratislava: Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1984. 632 s. (2. vyd. 1988; 3. vyd. 1996. ISBN 80-08-00305-7)

KRÁL, Ābel: *Pravidlá slovenskej výslovnosti : Systematika a ortoepický slovník*. [Praktická príručka.] Martin : Matica slovenská, 2005. 424 s. ISBN 80-7090-790-8 (2. vyd. 2009. ISBN 978-80-7090-907-2)

***Krátky slovník slovenského jazyka*. [Kodifikačná príručka.] 4., doplnené a upravené vyd. Ved. red. Ján Kačala. Bratislava: Veda, 2003. 988 s. ISBN 80-224-0750-X (3., doplnené a prepracované vyd. Bratislava: Veda, 1997. 944 s. ISBN 80-224-0464-0)**

LUKAČKOVÁ, Renáta – SOLČANSKÁ, Beata: *Budem vedieť pravopis*. 1. vyd. Bratislava : Didaktis, 1998. 72 s. ISBN 80-85456-45-1

MISTRÍK, Jozef – ŠKAVARENINOVÁ, Oľga – HEGEROVÁ, Katarína: *Praktická príručka slovenčiny*. 1. vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1997. 208 s. ISBN 80-08-02402-X

MISTRÍK, Jozef: *Gramatika slovenčiny*. 2., doplnené vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 2003. 182 s. ISBN 80-10-00000-0

MISTRÍK, Jozef: *Moderná slovenčina*. 3. vyd. Bratislava : Slovenské pedagogické nakladateľstvo, 1996, s. 25 – 152. ISBN 80-08-01042-8

NAVRÁTIL, Ladislav – ŠIMURKA, Jozef: *Praktická príručka slovenského pravopisu*. Nitra : Enigma, 2002. 92 s. ISBN 80-85471-97-3

PAULINY, Eugen: *Krátka gramatika slovenská*. 5. preprac. a dopl. vyd. Bratislava : Národné literárne centrum – Dom slovenskej literatúry, 1997, s. 13 – 48 (s výnimkou § 25), 64 – 154. ISBN 80-88878-19-5

***Pravidlá slovenského pravopisu*. [Kodifikačná príručka.] 3., upravené a doplnené vyd. Bratislava: Veda, 2000. 592 s. ISBN 80-224-0655-4**

Slovenčina na dlani. Zost. Zora Špačková. Bratislava: Vydavateľstvo Príroda, 2001. 192 s. ISBN 80-07-00362-2

Zbierka úloh zo slovenského jazyka. 4., dopl. a preprac. vyd. Bratislava : Didaktis, 1999. 192 s. ISBN 80-85456-48-6